

kraticama (notama i abrevijaturama) glagoljskim.

Najnovijim svojim djelom veliki je slavista zasvjedočio zamjenu mnogostručnost. Njegovo će ime za slavensku paleografiju isto da znači, što Wattenbachovo ili Sichelovo za latinsku. *Dr. Svetozar Ritig.*

Dr. Gerh. Rauschen. Dr. Jak. Marx. Dr. Jak. Schmidt: Illustrierte Kirchengeschichte. Wien. 1911.—12. Verlag der Leogesellschaft. Heft 1.—17. à 70 H.

Pred nama je 17 svezaka slikama urešene crkvene povijesti, što ju nakladom bečkog „Leonovog društva“ izdaju tri čuvena stručnjaka na polju crkvene povijesti: Rauschen, Marx i Schmidt. Rauschen je obradio stari vijek, Marx srednji, a Schmidt novi vijek. Knjiga dosada broji 544 stranice a dopire do konca „Kulturkampfa“ u Njemačkoj. Još treba da izađu od prilike 3 sveska, u kojima će se orisati povijest crkve Kristove u njemačkim zemljama u najnovije doba.

Ilustrovanu povijest bečkog „Leonovog društva“ možemo s najvećim veseljem pozdraviti. U njoj dobivamo novi valjan kompendij crkvene povijesti. (Karakteristika njegova je ta, da u kratkoj, jezgrovitoj formi kazuje sve, što se važno u crkvi Kristovoj dogodilo. Upravo je začudno, kako je auktorima pošlo za rukom da tako kratko i jezgrovito, ali i iscrpivo i potpuno obrade baš one dijelove povijesti, u kojima su drugi auktori obično tako razvučeni i nepregledni, kao primjerice borba Hohenstaufovaca protiv sv. Stolice, reformacija u Njemačkoj, francuska revolucija i t. d.)

Pojedini paragrafi lijepo su zaokruženi, te obuhvataju redovno neku cjelinu. I što je još ljepše, građa pojedinog odsjeka, pojedinog paragrafa zgodno je podijeljena, zato i pregledna. Razdioba ova nije dođuše označena brojkama, ali je označena tiskom i posebnim kratkim naslovima. Kao primjer ovakove metodičke obradbe navodimo § 71., koji govori o prosjačkim redovima (Str. 277—283). Raspored paragrafa je ovaj: 1. Važnost i zamašaj prosjačkih redova. 2. Njihova karak-

teristika. 3. Dominikanci. 4. Franciskani. 5. Drugi i treći red sv. Franje. 6. Prepirke među Franjevcima. 7. Prosjački redovi i svjetovni kler. Nebitne i manje važne stvari tiskane su sitnijim pismenima. U ovako preglednom obrađivanju odlikuje se osobito Marx, pa zato je srednji vijek i najbolje i najpreglednije obrađen. Za Marxom znatno zaostaje Schmidt, pa su zato neki dijelovi povijesti novoga vijeka relativno preopširni (n. pr. galikanizam i janzenizam u 17. vijeku), pojedini pak odsjeci nisu tako zaobljeni i pregledno uređeni.

Ma da su auktori pazili na nužnu kratkoću, ipak je kod svih važnijih lica dovoljno označen njihov značaj. Tako primjerice potpuno zadovoljavaju karakteristike Gregorija VII., Aleksandra III., Inocencija III., karakteristike sv. otaca i crkvenih pisaca i t. d.

Auktori su se mnogo obazirali na kulturnu povijest, na crkvenu umjetnost, arhitekturu, plastiku, slikarstvo, pjesništvo (sr. str. 309—318!), na čudoredni i vjerski život vjernika u pojedino doba. Tim dijelovima posvećuju razmjerno više pažnje no drugi pisci crkvenih povijesti. — Crkvena znanost, humanizam, inkvizicija i slične partije nisu odviše opširne, ali zato stručne i jezgrovite, te sadržavaju sve!

Knjiga nema citacija ispod teksta, ali to joj ne oduzima vrijednosti. Valjana obradba i priznato ime auktora jamči za njenu vrijednost. Knjiga se preporučuje i lijepim stilom, koji je zbijen, ozbiljan, ali mjestimice poletan i čuvstven.

Što knjigu osobitim načinom i široj publici preporučuje jesu slike, kojima je urešena. Auktori su zbilja urešili svoje djelo krasnim i zanimljivim slikama, i to slikama uzetim većinom iz onog doba, kojemu sam predmet pripada. Zato imade u djelu mnogo otisaka novaca, diploma, slika uzetih sa stijena, sa staklenih prozora, iz povelja, rukopisa, drvoreza, imade i portreta i fotografskih snimaka.

Knjigu smatramo radi jezgrovitosti i iscrpivosti osobito zgodnim kompendijem za školsku porabu bogoslova.

Dr. K. Dočkal.

Dr. Albert Ruville: Na trag k svetoy crkvi. Doživljaji i spoznaje jednog obraćenika.